

Nrő 12.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMEBŐL.

*Költ Bétsben Szent-György Havának 26-dik napján
1793. esztendőben.*

* * *

Minden dolognak a' lelke a' jó rend. E' nélkül senki sem jó minister, sem jó pap, sem jó prokátor, sem jó profelsor, sem jó újság író, sem jó kereskedő, sem jó gazda, sem jó mester ember nem lehet. Egy szóval, a' leg kisebb emberi társaság sem lehet jó rendtartás nélkül állandó. A' tapasztalás tanította az emberi nemzetet a' jó rendtartásra. Hogyha jó rendet nem tart a' minister a' közönséges dolognak folytatásában, semmivé leszzen a' réa bizattatott birodalom. Lehetetlen az olyan közönséges tanítótól épületet venni, a' ki semmi jó rendet nem tart tanítá-

sában. A' melly prokátor a' törvényt nem érti, és abból meg nem tudja a' fel vállalt ügynek igazságát mutatni, el vesztí a' pert. Hogyha a' kereskedő és gazda rendesen nem folytattya dolgait, kolduló botra jut. Bátor mennyi talentommal birjon is a' takáts, de ha rendbe nem szedi a' szövő székbe tett fonalát, soha sem sző jó vásznat. Meg engedem, hogy néki elegendő esze legyen, a' leg ckesebben szóló órátorral vetélkedik beszedjeire nézve, rangja felett tud okoskodni, másokat el hitetni 's a' t. de mit használ néki, ha mésterségének gyakorlásában jó rendet nem tart, alábbvaló a' leg égyügyűbb mester társánál.

Epen illyetén környül állások közé legyen az a' birodalom helyheztetve, a' mellyben sem jó törvény, semmi jó rendtartás nintsen. A' birodalomnak alkotmányát a' szövő székhez, a' kormányozó ministert a' takátshoz, a' törvényeket, 's azokkal égyütt a' jó rendet a' takáts fonalakhoz, a' köz jót a' készítettendő jó vásznonhoz lehet hasonlitanunk. Valamiképen tehát soha jó vásznat nem sző az a' takáts, a' ki vagy rendeletlenül teszi fonalát a' takáts székbe, vagy keresztül vágja azokat: úgy akármelly nagy talentommal birjon is a' kormányozó minister, de ha ő vagy rendeletlenül intézi a' birodalomnak fonalait, vagy ketté vágja ebbe a' szövő székbe, más értelmesebb ministerek által bé rakatott fonalakat, az az, törvényeket, lehetetlen ottan a' köz jónak fenn maradni és öregülni.

Hasonló állapotban legyen mostan Európának ennekelötte leg virágzóbb része Frantzia Ország. Ennek a' szép birodalomnak alkotványa ölfve töretett, újabbnak koholásában fárafztyák elméjeket a' nagy talentomú emberek; de még eddig ki nem találhatták azt, nem is találják, ha úgy fognak a' környül állások folyni, mint most. Még tsak képzelní sem lehet több, 's nagyobb rendeletlenséget, mint mostan az új frantzia köz társaságban uralkodik. Ottan sem fő, sem törvény, sem rend, sem égyvesség, sem valóságos minister és Generál, sem kabinet, sem vitézi erő

nintsen, rövideden ki mondván, hasonló most Fr. Ország, az olly tárházhoz, mellyben mindenféle földi és kérti termések, mindenféle mezei és kézi mesterségekhez tartozó eszközök egy rakásra vagynak hánytatva.

Eleve által látta azt *Dümurier*, mint elmés és szemes minister és General, ahozképest nem akarván tovább zsákban matskát árulni, egyenesen ki mondotta maga értelmét a' Párisi N. Gyűlésnek, világosan ki jelentette nékiek, hogy lehetetlen volna fő nélkül Frantzia Orzágnak boldogúlni. Más részről, hazájának mostani veszedelmes környül állásai közül lehető ki mentésére abban égyezett meg Fr. *Koburgal*, hogy egy bizonyos systemát, az az, alkotmányt vitesen bé Fr. Országba, ültettefse bé a' királyi székbe a' meg holt szerentsetlen királynak fiát a' Delfinust, üzettesenek széllyel a' népnek mostani despotái, a' N. Gyűlés, szereztessen vizsza Európának békessége.

E' végre egy manifestumot, az az, közönséges levelet botsátott Pr. *Koburg* Aprilisnek 5-ik napján a' Frantzia nemzethez, mellyben azt javasolta, hogy ingadozó új constitutiójoktól, mellynek lehetetlen állandónak lenni, állyanak el, térjenek vizsza a' Burbóniai háznak hűségére, botsálsák szabadon az eddig fogságban tartatott királyi familiát, ismérjék meg a' Delfinust örökös királyoknak lenni, ne vesztegelsék magokat, és a' nemzetnek vérért tovább, küldjenek igalságot, és békességet szerető követeket Antverpiába, holott a' szövetséges fejedelmek is öfzve fognának gyűlni, ottan tanátskozzanak jövődébéli boldogabb állapotokról azokkal égyütt, vegyék bé jó tanátsokat s. a. t. Egész Európa abban a' bizodalomban vólt, hogy ezen háznos ajánlást örömmel fogja venni a' Frantzia nemzet; hogy végét szakasztya a' további vérontásnak; hogy a' mostaninál háznosabb constitutiót fog magának választani; hogy a' függetlenséget el üzven, jó rendet, 's törvényt állit fel maga között. s. a. t.

Illyetén bizodalomban vólt az okos világ, de felettébb meg tsalatkozott reménységébeni *Dumurier*, a' ki a' törvénytelen szabadsághoz ragadott lakosoknak le tsendesítésekre egézz táborával Páris alá akart menni, nem birt kórmánya alatt lévő seregekkel; nem hajthatta szíveket magához, a' meg átalzkodott népnek bozfzúállásától való féltében, kéntelen vólt életének, veszedelme között Aprilisnek 8-dik napján a' tábort el hagyni, 's a' Ts. K. seregekhez által jönni. A' Frantzia nemzet is siketté tette magát Pr. *Koburg* hafznos tanátsának hallására, tovább is meg akar a' szabadságnak új alkotmánya mellett maradni, és annak védelmezése mellett tovább is emberi vérrel áldozni a' kégyetlen Márs istennek óltarán.

Igy lévén a' dolog, kéntelen vóltak a' szövetséges fejedelmek fel tett tzéllыokat, Pr. *Koburg* előbbi közönséges levelének értelmét meg változtatni, és Aprilisnek 9-ik napján egy illy értelmű manifestumot küldeni a' Frantzia nemzethez:

Frantzia Országának lakosai!

Azon magam meg határozásának ki nyilatkoztatása, mellyet Aprilisnek 5. napján 1793. est. Mónsi kvártélyomból, hozzátok küldöttem, elegendő bizonyosága azon személybéli gondolkodásom módjának, melly szerént minél előbb, békefséget kívántam volna Európának szerezni. Világosan és szabadosan ki jelentettem abban, hogy én semmit annyira nem ohajtanék, mint a' Frantzia nemzetnek, az igazságon és emberiségen épült, mozdúlhatatlan, és állandó igazgatás formának fundamentomára való állítását, hogy ekképen mind Európa tsendefségben, mind Frantzia Ország szerentsével elhetne. — Most, a' midön látom, hogy hafznos magam ki nyilatkoztatásának következtései egy átalýában ellenkeznek várakozásommal: kéntelen vagyok Aprilisnek 5. napján ki bortsátott manifestu-

momat egész valóságában visszsa vonni, és világosan ki jelenteni, hogy a' Bétsi udvar, és az avval szövetséges fejedelmek egy részről, más részről pedig a' Frantzia nemzet között el kezdetett hadakozást, tovább is, és mindea ki telhető erejével fogja folytatni.

Annakokáért azon környül állások, mellyek a' gonofságban bé merült embereket hazájoknak végső veszedelmére vezetik, kényszeritenek engemet előbbi ki jelentett magam meg határozásának semmivé való tételére, és annak tudatokra való adására, hogy én továbbá is fogom az el kezdett háborút folytatni. Parantsolatot is adtam immár a' végre ki, hogy azt, a' szövetséges fejedelmekkel egyetemben minden tőlünk ki telhető erővel kezdjük, és folytassuk.

A' fegyver meg-szűnés az ellenségeskedésnek első lépése, mellyre a' jelenvaló környül állásoknak egybe szerkeztetése kényszerit engemet. Ahozképest Aprilisnek 5. napján ki adott közönséges jelentésemből azon meg másolhatatlan igiretemnél, mellyet mostan is meg újítok, egyéb hátra nem marad, hanem hogy mindenütt kemény hadi fenyítéket fognak seregeim a' Frantzia földön tartani, és hogy mind azok, a' kik azt meg rontani mérészlendik, keményen meg fognak büntettetni.

Az az égyenes szívűség, az a' minden szinmutatás nélkül valóság, melly eleitől fogva sinór mértéke volt tselekedeteimnek, kötelez engemet mostan is, ezen magam meg határozásának az egész Frantzia nemzet előtt való ki nyilatkoztatására, hogy ekképen semmi abból következheto kétség abban hátra ne maradjon. — Irtam Monsi fő kvártélyomban Aprilisnek 9. napján 1793. esztendőben.

Ebből ki tettzik, hogy az Antverpiai gyűlésnek, mellyben az Orániai hertzeg fzemélyesen jelen vólt, más következése, az az, a' háborúnak további folytatása vagyon. Valósággal lehet sajnállani, hogy Dümurier plánuma, az az, fel tétele, semmivé lött. Eggy jó rendel készült constitu-

tiót, és constitutiójok szerént való királyt választ-
hattanak volna magoknak a' Frantziák, Európá-
nak tsepedése is vizsza hozattatott volna. A'
helyett ismét háború következik, sok ártatlan
vér fog ki ontatni, sok szegény lakos köldülő ta-
rifsznyára jutni, egészlen el fog Frantzia Ország
pusztulni. A' szövetséges Belgák minden ostrom-
ló eszközeiket által fogják a' Fr. váraknak os-
tromlására adni. Az Angliai, Prussziai és Han-
noverai seregek Pr. *Koburg* kormánya alatt lévő
Ts. K. seregekkel egyetemben bé fognak Fr. Or-
szágba ütni, és a' patriótáknak érdemlett bért
osztogatni. Melly nagy szerentsétlenség fogja ezt
a' nem régen más országok felett virágozott biro-
dalmat érni!

*A' múlt Mártiusi táborozás historiájának
folytatása.*

A' *Bruggi* viz tsatornában 13 hajókat nyerte-
nek seregeink, mellyeknek ketteje liztel és zab-
bal, a' többi pedig 66 ágyúkkal, 2 haubitzákkal,
és 2 pöllerrel, az az, 30 fontos követ hányó
ágyúkkal, ennekfelette, sok puska porral, go-
lyóbissal 's több hadi eszközökkel voltanak meg-
rakva.

Gr. *Wurmser* Generál azt írta Aprilisnek 8.
napján *Spirából*, hogy ő Nádorispán huzár rege-
mentéből való kapitányt *Baja* urat, két osztály-
ka huzárokkal, és egy osztályka Tsászár drago-
nyosival küldötte *Jokrin* mellett tanyázott ellen-
ség ellen, a' ki egy fő tisztből, 2 all-tisztből és
32 köz emberből állott. Ezeket rész szerént le-
vagdalta, rész szerént el fogta az említett vitéz
kapitány. Vitézeink közül 1 ember és 3 ló ka-
pott itten sebet.

Ugyan akkor egy batalion magyar gyalog-
sággal, és egygy eskadron *Waldek* dragonosai-
val küldötte Hertzeg *Hohentóét*, *Waldeck* rege-
mentének Obesterét a' Landaui várnak meg vis-
galására. *Custine* Fr. Generál, alsó Alsatziának

városa *Weisenburg* mellett táborozik, kormánya alatt lévő Frantzia seregekkel.

Mostani Hadi Környüállások.

Spirában Aprilisnek 8. napján költ levélből illetően tudósítást vettünk, hogy minekutánna Gr. *Wurmser* Generál, a' Rajna vize mellett fekvő Ts. K. seregeknek fő kormányozója meg hallotta volna, hogy *Dumurier* a' N. Gyülésnek biztosait, u. m. *Bournonville* hadi ministert és társait el fogatta, és *Monsba* Pr. *Koburghoz* küldötte; hogy a' Delfinust serege által királynak kiáltotta; hogy a' Frantzia szolgálatot el hagyta, és a' Ts. K. seregekhez által jött volna: fel tette magában, hogy a' Landaui erőtségben fekvő Fr. őrizetnek fő kormányozóját *Gillot* Generált barátságosan kérje a' nevezett várnak minden vér ontás nélkül való által adására. E' végre az említett napon dél után néhány fő tisztekkel ki indult, és *Leópóld* fő hertzeg huzár regemente egy Escadronának őrizete alatt Danhejmig lovaglott. Innen Gr. *Gallenberg* fő hadnagyot egygy trombitással bé küldötte Landaubá, olly véggel, hogy a' vár kormányozóját vele való együtt beszélgetésre onnan ki hívassa. Meg értvén *Gillót* Generál, Gróf *Wurmsernek* szándékát azt izente ki, hogy ő a' város külső temető helyén fogna meg jelenni. Mind ketten oda mentenek a' rendelt helyre, ő Exclja *Wurmser* Generál hertzeg *Hohenlóéval*, *Waldeck* hertzeg dragonyos regementének Obesterével, Gr. *Wurmser* Generál corpusánál szolgáló Frantzia Generállal *B. Klinglingel*, fő hertzeg *Leópóld* huzár regementebéli *Oberstlajtinántal*, *B. Sz. Kereftivel*, *Gorrap* fő Strázsamester flügel adjutántal, és maga adjutánsával *Ettinghausen* kapitánnyal. *Gillót* Fr. Generál 8 felsőbb és alsóbb ragú tisztekkel jelent meg a' rendelt helyen. Minekutánna mind a' két rész egész betsüllettel fogadta volna el egymást, a' két Generál el kezdette égyütt beszélgetését, úgy mindazonáltal, hogy a' velek lévő tisztek, hat lépésnyire

mentenek hátrább. Gr. *Wurmser* mellett *Hohenloé* hertzeg és *Klingling* Generál maradtanak, *Gillót* Generál mellett pedig egy Frantzia fő tisz. Gr. *Wurmser* igen hathatós és ékes igikkal adta elő öszve meneteleknek indító okát, hogy t. i. az ő kormányára bizattatott Ts. K. sereg a' Pr. *Hohenloé* alatt lévő Prussziai truppokkal, a' mint ő maga is, t. i. *Gillót* Generál jól tudhattya, másfél órányira fekszik Landautól, és minden szempillantásban készen vagyon a' vár ostromlásának el kezdéséhez; hogy felettébb sajnállani fogja a' Landai lakosoknak szerentsétlenségeket, melyek szenvedők lesznek, ha önként fel nem fogna a' vár adattatni. Ahozképest kéri ötet, t. i. *Gillót* gondollya meg, hogy nem a' király által bizattatott réája a' várnak védelmezése; hogy ő azon veszedelmet, mellybe a' királynak meg öletése miatt fog esni a' Fr. nemzet, egyedül barátságos meg egyezése által hárihattya el, kövesse *Dumuriernek* példáját, egyedül tölle függ ezen nemes tselekedetből származandó érdemnek el nyerése. Továbbá, emlékezzen meg új királyáról XVII *Lajosról*, mutafson ez iránt is olly nagy hivséget, a' minémüt sok eztenedőig mutatott ártatlanul meg ölettetett királyához — hogy ő, t. i. Gr. *Wurmser*, mind ő vele, mind a' várral, mind másokkal, a' kik az igaz ügynek védelmezését fel fogándják, leg emberségesebb módon fog bánni, és a' Fels. R. Tsáczárnak kegyelmességébe ajánlani; végezetre, hogyha ő jó tanátsát bé nem vejéndi, a' mint maga is eleve képzelheti, erőszakkal fogja maga fel tételét végbe vinni s. a. t. Mind ezekre igen nagy emberséggel és illendőséggel felelt a' Fr. Generál valamiképen, *úgymond* ő, Excellentziájának vitéz, és felebaráti szeretettel elegyes gondolkozásának módja: úgy a' réa bizattatott Ts. K. hadi seregeknak hatalma is előtte tudva vagyon, sajnállya a' városnak közelgető veszedelmét; de lehetetlen volna néki azt, a' vár által adása által el háritani, minthogy nem tulajdona néki a' város, hanem tsak ideig óráig bizattatott a' nemzet ál-

tal ő réá annak védelmezése, lehetetlen néki azt másképen, mint életének véltése által idegen kézre bocsátani, semmi úton módon által nem engedheti azt, hogyha ő, t. i. Gr. *Wurmser* elveheti, légyen övé. A' mi a' királynak meg öletetését illeti, arról sokat lehetne ugyan szólni; de ahhoz nem akar kezdeni. Olvasta ugyan ő az újság levelekben *Dümuriernek* által lett ménetelet, de még ekkorig nem hitte, de ha úgy volna is a' dolog, nem ötet, hanem a' nemzetet, mellynek ő szolgája, illeti az arról való végezés, mert ő jó Frantzia. Ő ugyan egy izempillantásig sem kételkedik az ő nemes tselekedetének módjáról, de ő részéről nem követheti azt, ő mindenkor emberséges ember vólt, és hogyha ki költözött Frantziák vagynak kórmánya alatt lévő seregek-nél, meg tapajzthalhattya, hogy ő mindenkor igazat szokott szólni. Illyetén égyütt beszélgetések után azt kérte *Wurmser* Generálól, hogy szabad légyen nékie hadi tiszteit eleibe vinni. Ezt is meg nyervén, mindnyájan süveg le véve mentenek eleibe, de *Gillónak* kérésére azoknak feltételek is meg engedtetett nékiek. Ezeknek jelenlétekben fel szóval meg befzéllette nékiek Gr. *Wurmser* Generálnak kivánságát; azt is meg mondotta, minémü feleletet adott légyen feltételére. Végtére tréfás befzédjeik, és egymásnak tett complementumok, az az, testeknek meg hajtása után, vissza tértenek. — Eggy a' Frantzia tisztek közül így kiáltott Gróf *Wurmser* és úti társai után: *Adieu, notre Général ne sera pas Dümourier!* az az: *Isten hozzátok, a' mi Generálunk nem lesz Dümuriér!*

Aprilisnek 9. napján Antverpiában költ levelek szerént, a' Ts. K. hadi seregnek fő kórmányozója Printz *Koburg*, *Ferdinánd* Würtembergi Printz, Ts. K. tellyes hatalmú biztós (plenipontentiarius minister) Gróf *Metternik*; a' Ts. K. Frantzia országban vólt követ *Mercy-Argenteau*, B. *Bartenstein*, a' Ts. K. Holláudiában mulató követ Gr. *Stahrenberg*, az Anglus seregeket Holláudiában kórmányó *Eboraki* hertzeg, és a' Iz-

vetséges Belgáknál mulató Angliai követ Lord *Auckland*; ugyan az ott lévő Prussiai követ Gr. *Keller*, nem különben a' Spanyol és Nápolyi királyoknak rendkívül való követei, végtére a' Hollandiai helytartó fejedelem két fiaival együtt Antverpiába mentenek olly véggel, hogy ottan a' Frantzia nemzet ellen viselt hadakozásnak további folytatásáról tanácsot tarthassanak.

A' szövetséges Belgáknak hadi ereje, 14 ezer Hannoverai, és 5 ezer Angliai katonákkal egyetemben 45 ezer főre megyen, és mihelyt Printz *Koburnak* tétteni fog, mingyárt bé tsapnak a' Frantzia földre, és bizonyosán ezekre hozzák a' szabadságnak meg átkodott apostolait, a' patriótákat.

Nagy Britannia.

Múlt Mártiusnak 27. napján terjesztette *Pitt* minister a' Parlamentom eleibe a' jelenvaló hadakozásnak folytatására szükséges költséget, a' melly ötödfél millió font sterlingre megyen. — Minthogy ő nem akart a' Status adótságának ki fizetésére rendelt jövedelemhez nyúlni; arra való nézve a' pénz váltóktól vett költsön pénzt, a' melly érdekével, u. m. 250 ezer font Sterlinggel égyütt 6,250000 font sterlinggel szaparította a' nemzeti adótságot. Mingyárt ki kelt ellene *Fox*, és felettébb rágalmazta őtet ezen tselekedetéért. *Drake* ezen ártalmas költsönözött pénzt ollyannak lenni mondotta az Angliai nemzetre nézve, mint a' napban esni szokott fekete fölto kat. Ellenben a' ministerialis rész pártját fogta *Pittnek*, azt adván okúl, hogy a' mostani környül állások között lehetetlen vólt más móddal pénzt kapni. Végtére jóvá hagyattatott *Pittnek* tselekedete, és meg határozatott az említett sumának költsön való fel vétetése.

Német Birodalom.

Aprilisnek 7. napján Frankfortból jött levélben azt olvassuk, hogy az említett, és az ezt meg

előzőtt napon sok Frantzia fogoly katonák kiser-
tettének oda bé, kik között volt ama híres Mo-
guntziai pap is *Blau*, a' *Casseli* káplán *Arnsber-*
ger, és *Scheurer*, mind hárman erős Jakobinusok.
Más napon ezek *Königsteinba*, a' Frantzia fog-
lyok pedig *Weselbe* vitettének által. Ugyan a' meg-
nevezett napon 100 mindenféle hadi eszközökkel
meg terheltetett Berlinből való tábori szekerek
mentenek azon által, a' Prussiai seregekhez. A'
Bingeni véres tsatában *Eben* huszár Generálnak
fia, egygy ifjú hadnagyotska el válván a' rege-
mentől, bé vágott az ellenség közzé, a' ki körül
vétetvén a' Fr. lovasok által, két meg lehető vá-
gást kapott a' fején, és bizonyosán ott kellett
vólna nékie ifjú életét el veszteni, ha *Hompesch*
fő Strázsa-mester segítségére nem ment vólna. De
ez a' vitéz tizt az ellenség közzé ugratván, meg-
mentette az ifjú *Ebent* az haláltól, de maga is
kemény sebet kapott jobb karján. Mind ketten
Kreutznachba vitettek kapott sebeiknek gyógyita-
tására.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Aprilisnek 4. napján, dél után két óraker
Wormátziába érkezett a' Fels. Prussiai király,
holott rend kívül való öröm, és harangok zugá-
sa között fogadtatott. A' lovas polgárság kiser-
te bé ő Felségét a' városba, midőn lováról le-
szállott vólna, 12 szép ifjú leányok menvén eleibe,
egy kofzorút, és egy szép közföntő verset nyúj-
tottanak néki bé. Elsőben is a' fő templomba
ment a' király. Más nap jó reggel Frankenthal-
ba kotsikázott, de onnan estére ismét vissza ment
Wormatzjába. Aprilisnek 10. napján, a' Prussziai
korona örökössel *Fridrik* Printzel, és a' Brunsvi-
giai uralkodó hertzeggel *Ferdinándal* Manhejm-
ba a' Palatinatusi választó Fejedelemnek lakó váro-
sába utazott. Itten is illendő tiztzelettel és öröm-
mel fogadtatott. A' várasba lett bé menetelekor
háromszor adott a' benn lévő katonaság salvét,
az ágyúk pedig sokáig harsogtak. Oggersheimig
mentenek eleibe a' Biponti hertzeg és *Maximilián*
Palatinatusi Gróf. A' választó fejedelem lakó

palotájában ebédlett a' király és a' jelenlévő fejedelmek. Ötven fogásból állottak a' jóféle sütledelek. Ebéd után a' vár ritkaságait szemlélte meg ő felsége, estére a' theátrumba ment, onnan pedig az áll-örtzás redútra, de ottan sokáig nem mulatott. Következett napon a' várnak minden erősegeit meg szemlélte, dél előtt a' katonai parádára ment, és egész meg elégedéssel szemlélte a' katonáknak fegyverben való gyakoroltatásokat.

Aprilisnek 11-ik napján tartatott Regensburg városának hódolása, a' lakosok közönséges helyen esküdtenek meg a' N. Birodalom fejének, a' Római Tsászárnak hűségére. A' Tsászári Principal Commissarius *Thurn-Taxis* herzeg viselte a' Tsászár képét, és óltalmokra való mindenkorai készségéről bizonyosokká tette őket. Igen jeles pompa között ment ezen bé vett szokás végbe, az egész város örömbé vólt merülve, és ezer meg ezer áldásokat kívántanak mostani koronás fejekneknek *II. Ferentz* Római Tsászárnak.

Aprilisnek 12. napján Frankfortból érkezett levelekből úgy tapasztaltjuk, hogy tsak nem minden napon sok Moguntziai lakosok mennek oda által, olyanok t. i. a' kiket a' Frantziák nem akarnak meg szenedni. Ezek azt mondják, hogy Moguntziában 48 krajtzáron megyen a' téjnek pinte, és hogy a' szarvas marha húsának szűke miatt, a' szegényebb lakosok bé sózott ló húsál élnek. A' Moguntziai választó fejedelem Aprilisnek 7-ik napján látogatására ment a' Prussziai királynak Guntersblumba, ottan ebédelt, ebéd után ismét vissza tért Höchstbe, onnan pedig Erfurtba. Hanauból 12 nagy ágyúk, az úgy nevezett 12 apostolok vitettek Frankofurtumba, mindenik eleibe 12 lovak vóltak fogva.

Frantzia Ország:

Aprilisnek 3. napján tartatott gyűlésben olvasatott fel Generál *Custine* levele is, mellyben azt

jelentette, hogy ő kéntelen volt Landauba magát visszavonni, hogy ekképen a' Rajna vize mellett fekvő Departementumot, az az Ország osztaályát, annyival könnyebben védelmezhesse. Azomban két olly jó hazafiát hagyott ottan, a' kiknek tapasztalt hívségekről és vitézségekről bizonyos lehet a' N. Gyűlés, Moguntziában *Vare*, Caiselben pedig *Mennier* Generálokat.

Thuriótnak javaslására, következő pontokat határozta meg azon ülésben a' N. Gyűlés.

1. A' végzéseket tellyesítő Tanáts leg ottan nevezzen *Dümurier* helyett más fő kormányozót.
2. Hogy *Dümurier* valóságos haza áruló, a' ki meg esküdött a' nemzet szabattságának eltörlésére, és a' régi despotismusnak visszahozására.
3. Valamint semmi rangú hadi tisztnek, úgy semmi rendbe, kárba és állapotba helyezettett Előjáróknak, katonának és lakosnak nem szabad *Dümuriert* Generálnak lenni ismerni, és nevezni.
4. Minden igaz lakosnak szabad legyen ő ellené ki kelni, és a' ki őtet, vagy elevenen, vagy holtan Párisba vijéndi, annak 300,000 Livra fog jutalomúl adattatni.
5. Hogy a' N. Gyűlésnek ezen végezései, az Országnek minden osztaályában ki hirdettesenek.

Dampierre Generál, a' ki leg inkább ellene szegezte magát a' *Dümurier* titkos tanátsának és feltételének, tétettetett helyette az északi Frantzia seregeknek fő kormányozójává.

Aprilisnek 4. napján tartatott ülésben ismét egygy más levele olvastatott fel *Custin* Generálnak, mellyben minden szenvedett szerentsétlenségét *Bournonville* volt hadi miniszternek tulajdonította. Egyszersmind maga szolgálatból való elbotsátatását is kérte, de meg nem nyerhette; sőt Aprilisnek 7. napján a' Mózsa vize mellett fekvő Frantzia seregeknek fő kormányozójává tétette-

tett. Ugyan ekkor választatott a' Cameracumi fő kormányzó Generál *Bouchotte* hadi miniszternek. *Marat* Párisi nevezetes újság író, a' ki már ez előtt 4 hónappal meg jövendölte *Dumurier*-nek el pártolását, mind *Custine*, mind *Labourdonnois* Generálokat haza árulóknak, és *Dumurier* tizborás társainak nevezi újság leveleiben.

Lasource-nek javaslására azt is el végzette a' N. Gyűlés, hogy minden *Dumurier* seregénél lévő hadi tilzteknek feleségeik, gyermekeik, atyók és anyók bátorságos helyre vitettetvén őriztetse-nek, hogy valaki *Dumurier* tselekedetét jóva hagyandja, halálra ítéltesen. *Roberspiere* nagyon ki költ *Brissót* ellen, és ötet közönséges helyen *Dumurier* barátjának lenni nevezte.

Április 2. napjának éjjelén el fogattatott gyanús személyek között vagynak *Devaux*, *Dumuriernek* Generál adjutánsa, *Madame Beauvais* (olvasd *Bové*) ágyasa, *Westermann* Generál és mások.

Lebrün illetén jelentést tett Áprilisnek 2-ik napján a' N. Conventnek, hogy a' *Vilana*, és az *Alsana* (*Vilaine et Ilaine*) osztályokban fel támadott pártos embereken erőt vettek a' patrióták, és tsuportonként hordják őket vas békókba bé zárva, kis Britannianak anya városába *Rennesbe*. *Montóában* 20 fegyveres ifjak 500 pártos emberekkel szállottak izembe, 20 embert vágtak le közülök, a' többit pedig széllyel verték és mézfze üzték. A' meg fogatott pártosok között 70 elztendő s vén emberek is vóltanak, a' kik minden tartózkodás nélkül azt vallották, hogy ők azon tartománynak tüzzel, vassal való pusztítására, és a' patriótáknak meg ölésekre mentenek oda, és mivel vallások mellett fogtanak fegyvert, semmi halálnak nemétől nem rettegnek, minden szempillantásban készek élteknek fel áldozására. A' *Doli* kerületben (felső Britannianak égyik részében) maga ez a' kerületetsbe 200 embert állit ki a' köz társaság hadi seregének öregbitésére. — Az ilyen hitekkel igyekeznek a' N. Gyűlés tagjai a' népet vakítani.

Aprilisnek 5. napján néhány Rysselből és Valenciennesből Párisba érkezett levelek olvastattának fel a' N. Gyűlésben, mellyeknek tárgya *Dumurier* tábora és tselekedete vala. *Lasource*-nek javaslására a' végeztetett el, hogy egy olly értelmű Patens küldetett a' Fr. táborhoz a' nemzet képében, melly által el vonattatna a' katonáknak szivek *Dumuriertől*. Végbe ment. Ugyan ekkor határozott az is meg, hogy néhány fogóságba esett N. Birodalombeli hertzegek, és Gr. *Clairfait* hadi Tármesternek két atyafia Párisba vitettefsenek, és soha addig szabadon ne bocsátassanak, valameddig Pr. *Koburg* visza nem küldi a' *Dumurier* által el fogattatott, hadi ministert *Bournonvillét* és társait s. a. t. Estéli ülésben először is egy Valenciennesből küldetett levél nyitott fel, mellyben azt jelentette az oda küldetett nemzeti biztos, hogy a' Ts. K. seregekhez által szökött Fr. katonák, ismét tsuportosan térnek a' Fr. zászló alá visza; hogy *Dumuriert* egy batalion gyalogság üzte, és bizonyosan el is fogta volna, ha ő egy vízbe nem ugratott, és úlzás által meg nem mentette volna magát kezektől; hogy hadi butorának egy részét ugyan még is el fogták, melly között sok gyanús levelek találtnak, hogy a' *Dumurier* széllyel ofzlott, de apródonként ismét öszve gyűlt serege tábori eleseg nélkül szükölködik.

Aprilisnek 8. napján érkezett tudósításból, örömmel értette a' N. Gyűlés, hogy Alsátziában naponként öregbedik az önként szolgálatot vévő katonáknak száma, a' kik egyenesen *Custine* Generál armádiájához mennek. Az alsó Rhénusi ofztályok lakosainak előre meg vagyon parantsolva, hogy minden barmaikat, gabonájokat és terméseket, a' Strásburgi, Fort Louisi, Lützelsteini, és Lichtenbergi erősségebbe horgyák bé.

Erdély Ország.

Dévaról illyetén levelét vettem egygy jó velem levelező kedves barátomnak. — A' múlt este, úgy mint Sz. György hava 5-dik napjának

estvéli 10 és 11 órája között, mikor némelyek már le fekvén aluttanak volna; mások pedig alunni készülnének, egy olyan nagy sebességű szélhez hasonló zúgás forma esék itt Déván, a' mellyhez hasonlót soha sem halottam, de nem is képzelhettem; és mikor a' zúgás leg keményebb volna, házam köfalai rengeni, szarvazattya ropogni, az ablakok 's még ki nyitva lévő oldalház ajtaja tsattogni kezd: az ágyam, mellybe már le fektettem, úgy mozgott, mintha valami bőltsőben rengettek volna: ez föld indulás volt, és az órát elé vettem ijedtségemben, 's néztem, és tartott két minutáig. Ekkor ez a' dolog történt, hogy egy Oláné, külfömben is babonás nemzetből való, már régtől fogva fenn járólág beteges lévén, azt képzelte és mondotta, hogy hozzá gonofz lelkek járnak, 's azért beteges; ő mindég leste az hozzá járó ördögöt, de ébren nem talált még soha is menni, hanem a' mint ő mondotta, aluvásában: nó már most fenn volt, még le nem fektett volt, 's kezdődik a' ropogás, zörgés, a' föld indulás miatt: el hiszi, hogy most jö a' gonofz lélek hozzá, hánnya egymásra a' keresztet, ki szalad házából az utzára, bögni, lármáznii kezd: alig tudták le tsendesíteni; már most a' félelem miatt terhesebben meg betegedett.

All-Torjáról ezt írja egy nagy érdemű Ts. K. fő Strázsa-mester úr hozzám: Másutt nem újság, de helységünkben a' köz nép egész tsudának tartya, hogy itten helységünkben egy szegény afzszonynak egy fertály órában egy fia, és két leánya született, a' kik mind hárman erős, izmos, tagos, keresztiséget ért gyermekek voltak, és hárossz dajkázkodások nem lett volna, talám életben is maradtanak volna, de inkább a' rossz gondviselés, mint más accidens miatt, harmad nap múlván mind meg holtanak. Ugyan itt *Torján* nem régiben egy afzszonynak olyan gyermeke született, a' mellynek két feje volt egymás felett, és két nyaka. Ez is keresztiséget ért, de irtódzás volt réá nézni.

Doct. Döcsy Sámuel.